

Bányai Jánosné

A képen én vagyok, Bányai Jánosné Mermelstein Olga. Ez a kép a jövődő férjemnél volt a háború alatt, neki adtam amikor behívták munkaszolgálatra. Már mindent elvettek tőlünk, nem tudom, hogyan ôrizte meg. Nekem is volt egy képem. Karikagyûrûm is volt már, de mindent elvettek a csendôrök, amikor a téglagyárban voltunk.

Itt, Pesten később vitték az embereket pár héttel. Összesen talán egy hónap alatt szedték össze a zsidókat, és vitték el. [A Budapesten élô zsidók többsége megmenekült. 1944. december 5-ig be kellett költözniük az akkor fölállított gettóba -- mintegy 75 ezer embert zsúfoltak itt össze, a gettó január 18-i felszabadulásáig mintegy 5000 ember halt meg a gettóban; mások bujkáltak, esetleg sikerült bejutniuk valamelyik védett házba, de ez sem volt garancia a megmenekülésre. Budapest felszabadulásáig több ezer embert hurcoltak el munkaszolgálatra, hajtottak el halálmenetekben Ausztriába, hurcoltak koncentrációs táborokba vagy öltek meg a nyilasok. De olyan méretû, szervezett, koncentrációs táborba deportálásra, mint ami a vidéki zsidósággal történt 1944 májusától, Budapesten már nem volt idô. -- A szerk.] Nagyon gyorsan ment. Engem szintén kitétek az állásomból. Jött egy nyilas, és azt mondta, hogy egy negyed órán belül csomagoljam össze a legszükségesebb dolgaimat, és jöjjen velem. Minek, hová? Majd meglátja. Összecsomagoltam, elvitt Csepelre. A csepeli téglagyárban dolgoztam egy darabig.

Ott találkoztam egy lánnyal aki a legjobb barátnóm lett, élete végéig nagyon jó barátnóm volt. Mindvégig együtt voltunk. Ő volt dr. Mándy Stefánia, művészettörténész [költô, művészettörténész, mûfordító]. Stefka már 25 éves volt, művészettörténész lett, már tanított, mielőtt behívták volna munkaszolgálatra, már kész ember volt. És a jó barát életet is tud adni. Nem csak én, egy páran életben maradtunk azért, mert sikerült összeszedni néhány embert magunk köré, akikkel nem arról beszéltünk, hogy jaj, de éhes vagyok, de jó lenne egy kis mákos tészta. Mándy Stefánia

előadásokat tartott nekünk, sok mindent tudott, amit mi nem. 20 évesek voltunk, meg 18 évesek, fiatalok. És ez volt az, ami megmentette az életünket.

Csepelről Budakalászcra vittek minket hajóval. Ott voltunk öt napig a szabad ég alatt. Végig esett az eső. Előbb elvették tőlünk a gyűűt, az órát. Menyasszony voltam már, a karikagyűűt, a láncot, mindent elvettek. Ruha csak annyi maradt, ami rajtam volt. Aztán bevettek minket egy szobába. Azt mondták, ha valakinek kell vécére mennie, akkor menjen. Sorban elmentünk vécére, és az egyik lány 50 pengőt eldugott a vécében. Akkor összefogtak minket, és bevettek egy másik szobába. Csendőrök, tollas csendőrök jöttek, és elkezdtek minket verni. Csupa lány volt. És csak vertek minket, mert senki nem szólalt meg, mert nem köztünk volt az illető, aki elrejtette a pénzt.